

Műszaki szempontból a hálózat az automatizált információ központoknak és előfizetői pontoknak az illető berendezések és kommunikációs folyamatok által egységes komplexumba szervezett összessége. Ehhez szükséges: tipizált műszaki berendezések és alkalmazói programcsomagok kidolgozása, a dokumentumállomány kooperációs gyarapítása, az információ kompatibilitás biztosítása, egységes információkereső nyelv létrehozása, az információcserét szabályozó szabvány elfogadása. A hálózat lehetővé teszi az információellátás minőségének javítását és teljességének fokozását, a párhuzamos feldolgozások kiküszöbölését, a rendszer előfizetői körének kibővítését.

A jelen ötéves tervidőszakban legcélszerűbb a területileg megosztott számítógéphálózatra épülő automatizált információ rendszerek kidolgozása, amelyekben a számítógépeket és az előfizetői pontokat távközlési csatornák kötik össze. A számítógéphálózat felhasználása az automatizált információ rendszerek egységes információ hálózatba foglalására lehetővé teszi az információbevitel decentralizálását, az automatizált információ rendszerek tematika és dokumentumtípus szerinti szakosítását.

A létrehozandó automatizált információ rendszer főbb funkciói: az információforrások felosztása a rendszer tagjai között kiadványtípus, tematika, nyelv stb. szerint az elemző-szintetikus feldolgozáshoz, információszolgáltatás a felhasználók kérései alapján, információcsera a rendszer tagjai között; az előfizetők gyors információellátása.

A rendszer főbb elveinek és koncepciójának kísérleti ellenőrzéseként az automatizált tudományos-műszaki információ központok hálózatának létrehozását tervezik. Szervezeti alapját korszerű műszaki bázissal és kellő tapasztalattal rendelkező mintegy húsz ágazati és köztársasági információ központ és könyvtár képezi. Hasonló automatizált rendszerek összessége lesz az országos automatizált tudományos-műszaki információ rendszer kidolgozásának alapja.

/BADAMJANC, É. B.: Szovremennoe szosztovanie avtomatizacii i mehanizacii bibliotecsno-informacionnüh proceszov = Naucsno-Tehnicoszkie Biblioteki SZSZSZR, 1978. 6. sz. p. 12-19./

(Viszocsekné Péteri Éva)

A szövegszerkesztés új technológiája és a műszaki szerző

A NATO Űrkutatási és -fejlesztési Tanácsadó Csoportjának Műszaki Információs Bizottsága felmérést készített azokról az eszközökről, amelyekkel számítógépes szövegszerkesztést lehet végezni. A jelen cikk e tanulmányt foglalja össze.

A szövegszerkesztő rendszerek kereskedelmi célú fejlesztése két iparág – az irodagépipar és a nyomdaipar – együttműködéséből indult meg. Az együttműködés alapja egyrészt bizonyos levelezési feladatok automatizálása, másrészt a szövegek nyomdai előkészítésének a gyorsítása.

Az egyes folyamatok automatizálása azonban jórészt anélkül jött létre, hogy az egyik oldal tekintettel lett volna a másik szempontjaira. Nagy intézmények megengedhetik maguknak, hogy az egyes rendszereket megfelelő módon kombinálva alkalmazzák, de a kisebb felhasználói csoportok számára ez lehetetlen. A műszaki szerző számára azonban, aki sokszor alkot olyan dokumentumokat, amelyek gyakran kerülnek átdolgozásra, a számítógépes szövegszerkesztés igen jelentős segítség lenne, bár a műszaki szerző ennek gyakran nincs is tudatában.

Az elektronika és az űrhajózás területén a műszaki szakszövegek előállításával kapcsolatos speciális problémák a következők:

- a dokumentáció volumene rendkívül nagy;
- gyakoriak a technológiai változások;
- rendkívüli pontosságra van szükség;
- a terminológia bonyolult és összetett;
- matematikai képletek is előfordulnak a szövegekben;
- katonai biztonsági követelményekkel kell számolni;
- nagy tárolóképességre, a műszaki adatok naprakészen tartására van szükség;
- sokféle outputot kell szolgáltatni;
- sokféle ábrát, rajtot, táblázatot és fényképet kell hozzáférhetővé tenni.

A mai technológiai fejlettségi szint az alábbi eljárást teszi lehetővé.

A műszaki szerző egy számítógép input-output készüléként működő display-hez fordul. Bebillentyűzi a szöveget a számítógépbe és a display képernyőjére kivetítve visszaolvassa, tökéletesítve azt. A továbbiakban már a számítógép ellenőrzi a szerző helyesírását, stílusát, esetleg jelzést ad az érthetőség fokáról, valamint betördeleli az ábrákat, táblázatokat stb. a szöveg megfelelő helyére. A szerző az így előkészített szöveg számítógép által kinyomtatott változatán bejelöli a javításokat, amelyeket aztán a szerkesztő a számítógép segítségével hajt végre.

Ma már ilyen rendszerek működőképeseek. A kérdés csak az, hogy mennyire finom technológiára van szüksége az adott intézménynek, ill. melyik eljárást tudja megfizetni.

A számítógépes szövegszerkesztés az elmúlt években terjedt el; elsősorban olyan intézmények alkalmazták, ahol rendkívül jól használható sok beszámoló jelentés átdolgozására.

A számítógépes szövegszerkesztés négy elemből áll:

- a szöveg bevitele és tárolása;
- szerkesztés és átdolgozás;
- összeállítás;
- végleges – nyomdakész – szöveg kiírása.

A számítógépes szövegszerkesztés megvalósításában az alábbi szempontok játszottak szerepet:

- a mikroprocesszorok sokat javították a kisszámítógépek használhatóságát kis rendszerekben;
- a display-k ára csökkent;
- a szövegek kiírására szolgáló új számítógépes nyomtatási eljárások igen nagy sebességgel képesek dolgozni;
- a fényzedőgépek olcsóbbak és kisebbek lettek;
- az átmeneti tárolókapacitás szükséges mértékben növelhető floppy-disk-ekkel;
- az optikai karakterolvasás segíti a szövegbevitelt;
- a nagyszámítógépes szerkesztő rendszerek képesek áttekinteni és tárolni az illusztrációkat is, sőt azokat a szövegben elhelyezni;
- a COM (Computer output on microfilm) rendszer lehetővé teszi a számítógépben tárolt adatok azonnali átalakítását mikroformátumú outputtá.

A műszaki szerző azonban ma még vajmi keveset tud közvetlenül használni az új technológiák közül. Az eszközök és rendszerek között nehéz választani, hiszen mindegyik önállóan fejlődött ki és kevésbé illeszthető be egy egységes rendszerbe az elemek inkompatibilitása miatt.

Ahhoz, hogy az intézmény számára legmegfelelőbb szövegszerkesztő rendszert kiválasszuk, számos tényezőt kell figyelembe venni:

a szöveg rendeltetésével és felhasználásával kapcsolatos tényezők (tudós, mérnök stb.; a rendelkezésre álló technikai lehetőségek pl. mikrofilmolvasó; a felhasználás helye és módja stb.);

az output követelményei (forma; kiírási sebesség stb.);

az információ-feldolgozó rendszerrel szemben támasztott igények (aktualizálás, az alkalmazott jel- és szimbólum-készlet; távközlési igények stb.);

az input (elsősorban mennyisége, minősége és az input adatokat szolgáltatók sajátosságai);

az adatkezelés irányítási, költséghatékonysági stb. problémái;

az adatbázisok sajátosságai (volumen, információ-tároló és -hordozó közeg, hozzáférési gyakoriság stb.).

Számítógépes szövegszerkesztő rendszer szervezésénél az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

ma elsősorban az Egyesült Államok, Kanada és

Nyugat-Európa rendelkezik olyan technológiával, amellyel komplex automatizált szövegszerkesztő rendszerek irányíthatók;

a meglévő rendszereket többnyire a felhasználók dolgozták ki a gyártó cégek által piacra dobott berendezések felhasználásával, viszont e rendszerek nem kompatibilisek egymással;

a legtöbb rendszer vagy termelésre orientált (sebességnövelő) vagy output-orientált (output-választék bővítő);

a műszaki szerzők által használható rendszereket kutatók hozzák létre, az intézmények céljainak elsődleges szem előtt tartásával;

a katonai követelmények elősegíthetik a szövegszerkesztési technológia továbbfejlesztését;

a tudományos közvélemény tiltakozik a szövegszerkesztés központosítása ellen;

a mikroprocesszorok, display-k, tárolási módok és nyomtatási eljárások fejlődése folytán kisebb intézmények is hozzájutnak a számítógépes szövegszerkesztés lehetőségéhez;

a potenciális felhasználó számos technológia között választhat;

a technológia gyors változása folytán minden rendszer állandó átdolgozásra szorul;

az újonnan bevezetendő technológia lehetőség szerint olyan technológia bővítése legyen, amelyet már ismernek a felhasználók.

Két kedvezőtlen tendencia is megfigyelhető a szövegszerkesztés gépesítésével kapcsolatban:

a) a műszaki szerző ellenzi a gépi szövegszerkesztés bevezetését, mert tart mindenféle változástól;

b) különösen nagyobb intézmények a szükségesnél több technológiai eljárást alkalmaznak, és arra kényszerítik a műszaki szerzőt és az információ felhasználóját, hogy a bonyolult rendszer feltételeihez igazítsák igényeiket.

/BERMAN, P. – WASSER, A.: *New technology and the technical author = Technical Communication*, 25. köt. 3. sz. 1978. p. 2–7/

(Pröhle Éva)

Az SDC on-line adatbázis-indexe

Az amerikai SDC (Systems Development Corporation) új szolgáltatása az on-line hozzáférhető adatbázisok kiválasztására szolgáló index (Data Base Selector), amely az adatbázisokban használt tárgyszavak alapján irányítja a felhasználót a megfelelő adatbázishoz. Az index használati díja óránként 45 dollár; a hivatkozások nyomtatott formában való szolgáltatása tételenként 25 centbe kerül.

/Advanced Technology Libraries, 7. köt. 10. sz. 1978. p. 7/

(N. I.)